

KAPAK

YARALARI SARMA ZAMANI

Türkiye, 6 Şubat Pazartesi günü tarihinin en büyük afetlerinden birine uyandı. Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7,7 ve 9 saat sonra yine Kahramanmaraş Elbistan merkezli 7,6'lık iki büyük depremle sarsılan Türkiye, bir kez daha bu coğrafyanın bir gerçeği olan depreme hazırlıksız yakalandı. Bu deprem felaketi, kapsadığı 11 ilde geriye on binlerce can kaybı, yüzbinlerce yaralı ve evsiz kalan milyonlarca insan bıraktı. Aradan geçen 20 günde devlet, sivil toplum, iş dünyası el ele vererek yaraları sarmaya odaklandık. Gelecek nesillerin bir daha böylesine büyük bir felaket yaşamaması için yapı denetiminden afet yönetimine, üretim planlamasından kriz organizasyonuna kadar her alanda yeni bir bakışa ihtiyaç var.

Türkiye 1999'daki Marmara, 2011'deki Van ve 2020'deki İzmir depreminin ardından, 6 Şubat Pazartesi sabaha karşı bir kez daha Anadolu'nun kadim deprem gerçeği ile yüzleşti.

Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7,7 ve 9 saat sonra yine Kahramanmaraş Elbistan merkezli 7,6'lık iki büyük depremle sarsılan Türkiye, o günden beri deprem gündemi ile yatıp kalkıyor.

Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ olmak üzere 11 ilde büyük yıkıma yol açan depremde, son resmi verilere göre can kaybı 43 bin

556'ya, yaralı sayısı ise 105 bin 500'e ulaştı. Ortalama bir Avrupa ülkesi büyüklüğündeki alanda etkili olan depremde, on binlerce bina yerle bir olurken, 100 binin üzerinde bina ise oturulamaz hale geldi. Özellikle Kahramanmaraş, Hatay ve Adıyaman'da yaşanan yıkım, kent merkezlerini ve çevre ilçeleri adeta haritadan sildi.

TOPLUM YARDIMDA KENETLENDİ

Bölgedeki milyonlarca insanı sokaklara döken ve tüm Türkiye'yi yasa boğan bu deprem felaketi, bölgede yalnızca toplumsal hayatı değil ekonomik hayatı da felç etti. Deprem sonrasındaki ilk 48 saatte bölgeye gerektiği kadar kamu gücü sevk edilememesi ciddi eleştirilere neden olurken, yüzbinlerce depremzedenin ihtiyaçlarını karşılamak için tüm ülke seferber oldu.

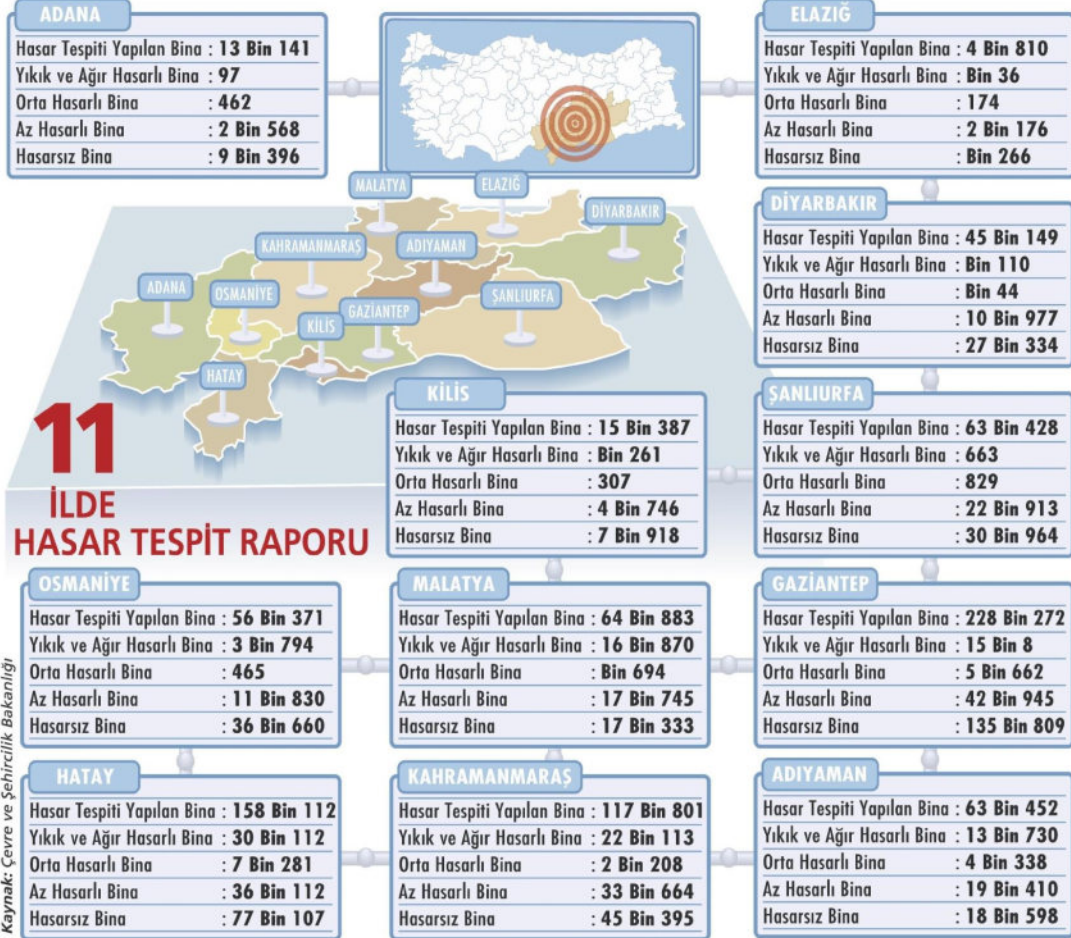
Yalnızca yurtdışından değil, yurtdışından da Türkiye tarihinin en çok can kaybı yaşanan bu felaketine yardım eli uzandı. Avrupa'dan Amerika'ya, Uzakdoğu'dan Afrika'ya onlarca ülke yardım kurtarma ekipleri ve yardım malzemeleri ile Türkiye'ye akın ettiler.

Deprem'in ilk şoku atlatıldıktan sonra, hükümet yıkılan bölgelerde yeni konut projelerini devreye alırken, OHAL kapsamında bulunan 11 ilde, belli şartlar altında işten çıkarma yasağı ile kısa çalışma ödeneği uygulamaları başlatıldı. Depremde iş yeri kapanan sigortalıya OHAL boyunca aylık 4 bin TL ödenecek. İşsiz kalanlara OHAL süresince günde 133,44 TL destek ödemesi yapılacak.

KAPAK

14 MİLYONLUK NÜFUS

Deprem 15'inci gününden itibaren arama kurtarma çalışmaları, pek çok kentte yerini enkaz kaldırma çalışmalarına bırakmış durumda. Ekonomist Dergisi olarak, bu büyük felaketten toplum olarak çıkarmamız gereken dersleri, depremin vurduğu 11 ildeki son durumu ve milyonlarca deprem mağdurunun bundan sonraki yaşamlarında insanca yaşayabilmeleri için atılması gereken iktisadi ve ticari adımları okuyucularımız için araştırdık.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, depremden etkilenen 11 ilden oluşan bölgenin GSYH içindeki payı yüzde 9,8 seviyesinde bulunurken bölge yaklaşık 14 milyonluk bir nüfusu barındırıyor. Afet bölgesinde ekonomi hem tarım ve hayvancılık hem de başta tekstil, demir-çelik ve enerji olmak üzere sanayi üretimi üzerinde şekilleniyor. Örneğin Kahramanmaraş Türkiye iplik üretiminin yüzde 36'sını tek başına gerçekleştirirken, Ortadoğu pazarlarının

ihracat üssü olan Gaziantep ise tek başında dünya tek parça halı üretiminin yüzde 60'ına ev sahipliği yapıyor. Türkiye'nin toplam narenciye üretiminin üçte biri Adana'da gerçekleştirilirken, Hatay ise Türkiye'nin en büyük demir-çelik fabrikasını barındırıyor ve turuncül üretiminin de yüzde 21'ini karşılıyor. Son yıllarda turizm ve gastronomide öne çıkan Şanlıurfa ise tahıl, pamuk ve mercimek üretiminde başı çekiyor.

FARKLI TAHMİNLER YAPILIYOR

Depremin doğurduğu sonuçların Türkiye ekonomisini 2023'te ne kadar etkileyeceği konusunda farklı tahminler yapılıyor. ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley'in depremlerin Türkiye'ye olası makroekonomik maliyetine ilişkin hazırladığı raporda Türkiye'deki doğrudan konut hasarına ilişkin maliyetin 24 milyar dolar civarında olacağı öngörüldü. Bu rakamın ilave birtakım maliyetler hesaba

katıldığında 38 milyar dolara kadar çıkabileceği tahmininde bulunan banka, bu dönemde ithalatta yaşanacak artışın da cari açığa 9 milyar dolarlık ilave yük getirebileceği tahmininde bulundu.

Afet modelleme şirketi Karen Clark&Company, deprem sigortası kapsamındaki kayıpların 2,4 milyar dolar olmasını beklediğini açıklarken, ABD merkezli yatırım bankası JP Morgan da fiziksel yıkımın yol açtığı doğrudan maliyetin en az 25 milyar dolar olacağı öngörüsünde bulundu. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) da depremlerin ekonomik etkilerinin Türkiye'nin GSYH'sinin yüzde 1'e varan bir kayba yol açabileceğini duyurmuştu. Türkiye iş dünyasının çatı kuruluşlarından TÜRKONFED'in hazırladığı "2023 Kahramanmaraş Depremi Afet Durum Raporu" başlıklı raporunda ise Marmara Depremi verilerinin kullanıldığı metodoloji ile Kahramanmaraş depremlerinin 84,1 milyar dolarlık mali hasar yaratacağı hesaplandı.

Dergimiz baskıya girerken, deprem felaketinin üzerinden yaklaşık 20 gün geçmiş olacak. Neredeyse taş üstünde taş bırakmayan depremin ardından güçlü artçı sarsıntılar korku salmaya devam ederken depremedeler hala barınma, ısınma gibi temel sorunlarla karşı karşıya. Sevdiklerini, yakınlarını enkaza kurban veren milyonlar ise evsiz ve işsiz kaldıkları bölgeden göç etmeye başladı. Afet bölgesi ilan edilen 11 ildeki son durum ise şöyle:

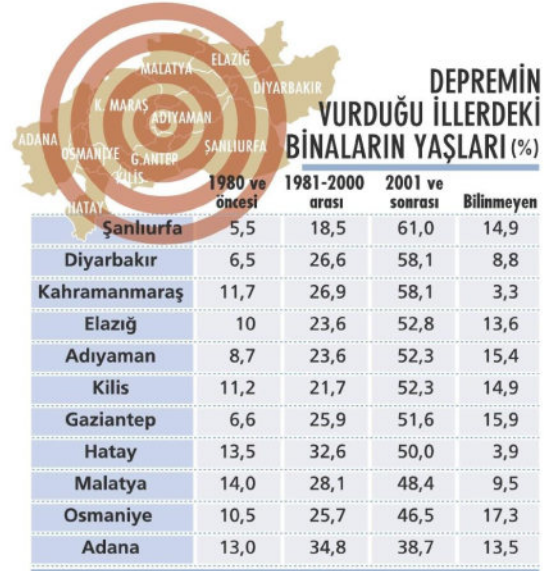
KAHRAMANMARAŞ NİTELİKLİ İŞ GÜCÜ İHTİYACI

Depremi merkezi olan Kahramanmaraş göç hareketinin hızlandığı illerin başında yer alıyor. Yaklaşık 1 milyon 100 bini aşan nüfusa sahip olan kentte, 300 bin nitelikli iş gücünün göç ettiğini belirten Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mustafa Buluntu, bu iş gücünü toparlamanın zaman alacağını kaydediyor.

12 bin üyesi olan Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası olarak bir eylem planını Cumhurbaşkanlığı yetkililerine sunduklarını aktaran Buluntu, sanayide üretime geçmenin en az iki ayı alacağını söylüyor. 1,5 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiren kentin tekstil, çimento, kağıt ve mutfak eşyaları sektörlerinde önemli bir üretim hacmine sahip olduğunu aktaran Buluntu, Erkenez, Türkoğlu ve Aksu OSB'lerinin yüzde 90 hasarlı olduklarını bu tesislerin tekrar ayağa kaldırılması için ciddi destekler gerektiğini aktarıyor. Özel bankalara olan kredi borçlarının 2-3 yıl ödemesinin ötelenmesi gerektiğini dile getiren Buluntu, önerilerini şu şekilde sıralıyor: "İnsanların öncelikle barınma sorunu çözülmeli, burasının cazibe noktası olması için çalışanların maaşlarındaki vergi yükü birkaç yıl kaldırılmalı. Memurlara

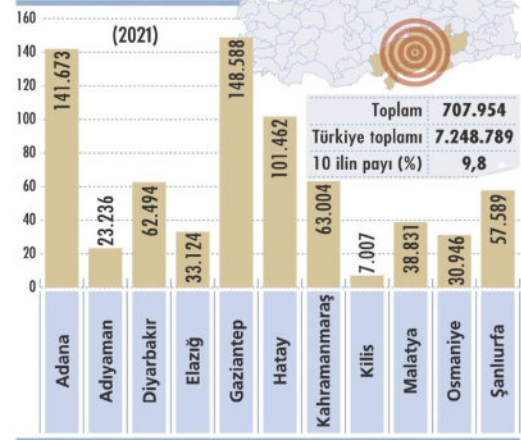

Mustafa Buluntu

Kaynak: TÜİK *2001 sonrası bina oranına göre sıralanmıştır.

11 İLİN GSYH KATKISI

Kaynak: TÜİK

Not: Şehirler alfabetik sıralanmıştır.

çift maaş verilmeli. Sosyal hayatın olmadığı bir noktada yerli insanımızı ve nitelikli iş gücümüzü tutamayız. Kamu kaynağının verimli kullanılması için hasar tespitlerinin ve finansal desteğin ilçe bazlı verilmesi gerekir. Bir de KGF kaynaklı çek kredisi verilmeli. Bu durum karşısında ancak yeni bir teşvik modeliyle yeniden ayağa kalkabiliriz."

Türkiye ekonomisinin önemli sanayi kentlerinden biri olan Kahramanmaraş'ta yaraların sarılması elbette zaman alacak. 14 bin çalışanın 10 bini Kahramanmaraş'ta olan Kipaş Holding'in Yönetim Kurulu Başkan Vekili Ahmet Öksüz, kentte ağır hasarlı tesis sayısının çok fazla olduğunu aktarıyor. Bunların yeniden inşa edilmesi için iki yıllık süre gerektiğini kaydeden Öksüz, şöyle konuşuyor: "Sanayi insana dayalı ve uzaktan üretim mümkün değil. Bu nitelikli iş gücünü kaybetmemek adına öncelikle barınma sorunu çözülmelidir. Bizler de prefabrik konutlar kurmaya

KAPAK

TÜM DÜNYA SEFERBER OLDU

Ülke	Ne yaptı?
Almanya	9 kargo uçağıyla 187 tondan fazla acil ihtiyaç malzemesi ve 115 uzman personel gönderdi.
Avustralya	72 kişilik bir arama kurtarma ekibi gönderdi.
Azerbaycan	725 arama kurtarma görevlisiyle deprem bölgesinde çalışmalara katıldı. Binden fazla çadır ve ısıtıcı gönderdi.
Bulgaristan	59 kişiyi taşıyan 19 kurtarma aracı Türkiye'ye yardım getirmek için depremin yaşandığı gün yola çıktı.
Çin	82 kişiden ve 4 arama kurtarma köpeğinden oluşan ekibini Türkiye'ye gönderdi. Ayrıca 20 ton malzeme ve ekipman gönderdi.
El Salvador	100'ü aşkın personelden oluşan yardım uçağını Türkiye'ye gönderdi.
Ermenistan	100 tonluk yardım malzemesi ve 27 kişilik arama kurtarma ekibi gönderdi.
Fransa	209 kişilik sivil güvenlik kurtarma ekibini Türkiye'ye gönderdi.
Güney Kore	118 arama kurtarma personeliyle deprem bölgesindeki çalışmalara katıldı.
Hindistan	Özel eğitilmiş köpekler ve ekipmanlara sahip 252 görevli afet bölgesindeki çalışmalara katıldı.
Irak	Acil yardım ekipmanlarıyla birlikte 150 kişiden oluşan sivil savunma ekibini Türkiye'ye gönderdi.
İngiltere	76 arama ve kurtarma uzmanı, ekipman ve kurtarma köpeğinden oluşan bir ekip gönderdi.
İspanya	100'e yakın arama kurtarma uzmanı gönderdi, deprem bölgesine bir sahra hastanesi kurdu.
İsrail	450 insani yardım ve arama kurtarma personeli gönderdi.
İsviçre	80 arama kurtarma uzmanı ve 8 köpeğin bulunduğu bir ekip gönderdi.
Japonya	Taşınabilir jeneratörler, tıbbi kitler ve gıda yardımıyla birlikte 73 arama kurtarma personeli gönderdi.
Kanada	Türkiye ve Suriye'ye 10 milyon Kanada Doları (7,5 milyon dolar) gönderme kararı aldı.
Katar	150 kişilik arama kurtarma ekibi ve 10 bin konteyner ev gönderdi.
Meksika	145 kişilik arama-kurtarma ekibi gönderdi.
Moğolistan	35 kişilik arama kurtarma ekibi ve sağlık personelinin yanı sıra bin 500 battaniye, 10 ton konserve et, 2 ton mum gönderdi.
Pakistan	85 arama ve kurtarma personeli taşıyan iki C-130 uçağını Türkiye'ye gönderdi.
Polonya	178 itfaiyeci ve 8 köpekten oluşan bir arama kurtarma ekibini Türkiye'ye gönderdi.
Rusya	150 kişilik arama kurtarma ekibini taşıyan 2 adet Il-76 uçağını gönderdi.
S. Arabistan	Deprem bölgesine destek için hava yardım koridoru oluşturdu.
Tayvan	3 arama köpeği, 13 ton yardım malzemesi ve 170 uzman personel gönderdi.
Ukrayna	100 kişiden oluşan arama ve kurtarma ekibini Türkiye'ye gönderdi.
Yunanistan	21 itfaiye ve enkaz kurtarma komandosu, 2 enkaz kurtarma köpeği, 5 doktor ve sismolog gönderdi.

Not: Ülkeler alfabetik sıralanmıştır.

çalışıyoruz ama beklentimiz şehirlerin tekrardan güvenli ortamlara dönüşmesi ve nüfusun geri kazanılmasıdır. Yerli insanımızı buralarda tutmak önemli. Bir cazibe yaratılarak bölgenin tekrardan canlandırılması mümkün olabilir.”

“ÜRETİM MARTTA BAŞLAR”

Kahramanmaraş merkezli BLC Group Yönetim Kurulu Başkanı Şahin Balcıoğlu ise depremde yeri dolmayacak, uzun süredir birlikte yol aldığı iş arkadaşlarını kaybetmenin üzüntüsünü yaşadıklarını kaydediyor. Grup olarak üretime ancak mart ayında başlayabileceklerini belirten Balcıoğlu,

şu an önemli sorunun insan kaynağı olduğunu söylüyor. Şu anda ilk 15 gün geride kalırken hiçbir işletmede herhangi bir üretim söz konusu olmadığını belirten Balcıoğlu, “Elektrik ve gaz yeni yeni bazı noktalara verilmeye başlandı ancak sanayi bölgesinde güvenlik nedeniyle hala doğal gaz yok. Kayıplarımız çok fazla, hayatta kalanların da ailesinde, eşi dostunda muhakkak kayıplar var. Doğal olarak psikolojik açıdan kimse iyi değil ve çalışacak güçleri de yok. Öncelikle burada yapılması gereken şey hayatta olanların dışarıya göçünün teşviklerle engellenmesidir” diye konuşuyor.

HATAY

HATAY'DA KÜÇÜK ESNAF ÇÖKTÜ

Kahramanmaraş merkezli depremde en çok zarar gören kentlerden biri de 15 ilçesi ve yüzlerce köyü bulunan Hatay oldu. Başta Antakya olmak üzere Arsun, Defne, Samandağ, İskenderun, Kırkhan; kent in afetten en çok zarar gören ilçeleri olurken Yayladağı, Reyhanlı ve Altınözü'nde çok fazla yıkım yaşanmadı. Payas, Erzin ve Dörtöyl ise depreme uygun binaları sayesinde hiç depremden hiç yıkımın yaşanmadığı ilçeler olarak dikkat çekti. Her dini inançtan insan birlikte yaşadığı için günün belli saatlerinde ezan, çan ve hazzan sesinin birbiriyle iç içe girdiği 23 asırlık geçmişe sahip olan Hatay, 1 milyon 700 bin nüfuslu bir şehirdi. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nca yapılan hasar tespit çalışmalarına göre; Hatay genelinde toplam incelenen bina sayısı 37 bin 813, acil yıkılacak, ağır hasarlı, yıkık bina sayısı ise 8 bin 268 olarak açıklandı.

YAPILAR YÖNETMELİĞE UYGUN DEĞİL

Hatay'daki yıkımların ana nedenleri, zayıf zeminler üzerinde gerekli önlemleri almadan yapılaşma, deprem yönetmeliklerine göre inşa edilmemiş binaların çokluğu ve diri fay zonları üzerinde yapılaşmanın olması olarak özetleniyor. Deprem felaketinin, şehrin tarihi ve turist yapısına büyük zarar verdiği de belirtiliyor.

Bölgedeki ihracat hacminin 3,56 milyar dolarlık kısmını karşılayan Hatay, depremden etkilenen şehirler arasında ihracatın en çok sekteye uğrayacağı illerin de başında geliyor. Türkiye'nin en büyük demir çelik işletmesi İsdemir ile iç

Anadolu, Akdeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin ithalat ve ihracat kapısı görevini üstlenen LimakPort, Hatay'da faaliyet gösteriyor. Demir-çelik dışında nakliye, mobilya, ayakkabı, tarım ve turizm ise kentte öne çıkan diğer sektörler.

BİN 500 İŞLETME YOK OLDU

Antakya'da deprem hasarının çok büyük olduğunu dile getiren Antakya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Hikmet Çiğçin, yaklaşık bin 500 işyerinin bulunduğu Küçük Sanayi Sitesi'nin yüzde 100'ünün yıkıldığını belirtiyor. Burada; kaporta, yedek parça, araç için iyileştirme gibi alanlarda faaliyet gösteren işletmelerin yer aldığını belirten Çiğçin, şunları söylüyor: "Yan sanayi denilebilecek bir alan devre dışı kaldı. Oteller yıkıldı ve turistik bölgelerde kaybımız çok fazla. Küçük esnaf da bitmiş durumda. 110 işlemenin bulunduğu Antakya OSB'miz ise çok şükür ayakta, hiçbir hasar yok. Çünkü dağın eteğinde kurulu. Tek şansımız okullarımızda hasar az. İnsan kaynağındaki kaybı henüz söyleyemiyoruz ancak bundan sonrası için kentimizdeki en büyük sorun insan kaynağı olacak. Mavi ve beyaz yakalları kentte tutabilmek oldukça zorlaşacak. İş gücü kaçarsa kenti ayağa kaldırmak zor olur."

HİBE VE KREDİ DESTEĞİ

Yan sanayi olmazsa OSB'nin çalışmasının zorlaşacağını ve kentteki ekonominin sürdürülebilir bir yapıda olmayacağını da ifade eden Çiğçin, şunları ekliyor: "Acilen hibe ve kredi desteği verilmeli. Ayrıca konteyner ya da prefabrik iş yerleri yapılmalı ki üretim yeniden başlayabilsin. Mobilya ihtisas sitesinde 100'ün üzerinde işletmemiz var. Site sağlam kaldı ama orada da üretimin devamlılığı için küçük işletmelere ihtiyaç var. Tarımsal alanlar tahrip oldu. Hayvancılık yapanlar yem bulamıyor. Onlara acil yem desteği şart. Desteklemelerin de acilen ödenmesi gerekiyor. Butik oteller, günü birlik konaklama tesisleri hepsi yok oldu. Turizm tarafının da ciddi desteklere ihtiyacı var."

ATILMASI GEREKEN 20 ACİL ADIM

- 1 Depremzedelerin vergi borçları ile kredi kartı ve ihtiyaç, konut ile taşıt kredi borçları konusunda kolaylıklar getirilmeli.
- 2 Deprem bölgesinde kısa çalışma ödeneği ön koşulsuz verilmeli.
- 3 Deprem bölgesindeki çocuklara yönelik anaokulu, pedagoğ gibi destek hizmetleri oluşturulmalı.
- 4 Depremzedelerin istihdamı için uzaktan çalışma modelleri hayata geçirilmeli.
- 5 Bölgedeki şirketler için afet planı yapma zorunluluğu getirilmeli.
- 6 Çiftçinin, yöresinden ve tarımsal üretimden uzaklaşmaması için bölgeye özgü teşvik, hibe, alım garantisi gibi yöntemlerin genişletilmeli.
- 7 Başta çiftçiler olmak üzere küçük esnaf ve KOBİ'lerin vadesi gelen borçlar en az 1 yıl faizsiz ertelenmeli.
- 8 Nisan-Mayıs aylarında mevsimlik işçi bulunamaması sorununa karşı şimdiden önlem alınmalı.
- 9 Firmalara çalışan sayısı kadar zimmetli konteyner verilmeli.
- 10 Deprem öncesi düzenlenmiş çekler için bankalar düşük faizli, ödemesiz dönem içeren krediler açmalı.
- 11 Deprem öncesi tahakkuk etmiş ve bu tarihten sonra tahakkuk edecek su, doğalgaz, elektrik faturalarında indirim ve erteleme yapılmalı.
- 12 İşyerleri için kira yardımı yapılmalı.
- 13 BAĞ-KUR primleri devletçe karşılanmalı.
- 14 SGK primlerinde indirim yapılmalı.
- 15 Esnaf ve zanaatkarlara KGF kaynaklı çek kredisi verilmeli.
- 16 Sigorta şirketlerinin süreci hızlandırması için hasar tespit tutanakları hızlı ve nitelikli kişiler tarafından yapılmalı.
- 17 Dışarıdan gelecek işçilerin maaşlarına ek olarak yüzde 50 oranında işsizlik maaşı bağlanmalı.
- 18 Kapanmamış teşvik belgeleri en az 3 yıl uzatılmalı.
- 19 Firmaların nakit akışı bozulmayacak şekilde alacak, borç, kredi, çek senet alacak ve borçları kurala bağlanmalı.
- 20 Tarım ve hayvancılık işletmelerine, çiftçilere yem desteği verilmeli.

İKİ AVM AYAKTA

Hatay'da en çok zarar gören yerlerin başında Antakya'nın geldiğini belirten Hatay Kadın Girişimciler Derneği Başkanı Çiğdem Kırıl ise turizm, kültür ve ticaret merkezi olan Antakya'nın dokusuna sadık kalarak yeniden inşa edilmesi gerektiğinin altını çiziyor. Antakya'nın 12 ay canlı bir yapıda olduğunu ifade eden Kırıl, şunları anlatıyor: "Burası ticaretin ve turizmin öne çıktığı bir yer. Önemli olan bu iki alanın bir an önce ayağa kaldırılması. Ama bunun Antakya'nın yapısına uygun şekilde yapılması şart. Dev beton binalarla, tarihi yapıyı bozan restorasyonlarla değil tamamen eskiyi koruyarak olmalı yeniden yapılaşma. Ticarete KOBİ'ler üzerinden yürüyen bir durum var. O nedenle KOBİ'lerin acil desteklenmesi gerekiyor. Şu anda iki AVM ayakta. Belki ticaretin oralara kaydırılması söz konusu olabilir."

Antakya'da tarihi yapıların ve Affan Kahvesi, Nöbetçi Fırın gibi kentin sembolü olan işletmelerin de depremde yıkıldığını ifade eden Kırıl, "Bu yapıların aslına uygun olarak yeniden kentimize kazandırılmasını istiyoruz. Kentimize rant olarak bakılmamalı. Başka şehirlere değil Antakya'ya iş insanlarının teşvik edilmesi, yeniden yatırıma yönlendirilmesi lazım. Buradaki şirketler ve çalışanlar kaybedilmemeli" diye ekliyor.

Şahin Balcıoğlu

Hikmet Çiğçin

TÜRKONFED BAŞKANI SÜLEYMAN SÖNMEZ

**“Sürdürülebilir
şehirler
kurmalyız”**

“Her şeyden önce bölge halkının barınma gibi acil ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda

sosyo-ekonomik toparlanma ve bölgenin yeniden inşasına odaklanılmalı. Bu noktada bölgesel kalkınma düzeyini orta vadede korumak ve uzun vadede tekrar kalkınma patikasına girmek için bazı temel önlemler alınabilir. Bölgedeki yurttaşların ve kurumların etkileşimini artırmalı, insanca yaşama odaklı, sürdürülebilir, sağlıklı şehirler kurmalıyız. KOBİ'ler; depremden önce var olan ekonomik kırılma noktaları başa çıkmaya uğraşırken artık bunlara yer değiştirme ihtiyacı, kilit personel kaybı, tüketici davranışlarındaki değişiklikler, tedarik zincirindeki aksamalar gibi zorluklar da eklendi. Dolayısıyla afet sonrası bölgesel kalkınmanın hızla sağlanması açısından ekonominin kılcal damarlarını teşkil eden KOBİ'lere yönelik ve KOBİ'leri merkeze alan özel politikaların da geliştirilmesi gerekiyor.”

İSO BAŞKANI ERDAL BAHÇIVAN

**“Bölgede
Yaşam Kenti
kuracağız”**

“Ülke olarak olağanüstü bir felaketin acılarını hep birlikte sarmaya çalışırken, İSO olarak

tüm üyelerimizle birlikte, depremin ilk saatlerinden itibaren vatandaşlarımıza yönelik yardım çalışmalarımız seferberlik anlayışıyla sürüyor. Bu çalışmaların en doğru ve ivedilikle yapılması için gerekenleri yerinde görüp tespit etmek amacıyla deprem bölgesinde geçirdiğimiz üç gün, bize vatandaşlarımızın en büyük ihtiyacının dayanıklı barınma ve konteyner kent olduğunu gösterdi. Bu çerçevede tüm üyelerimizin katkılarıyla bir İSO Yaşam Kenti'nin kurulması çalışmalarına başladık ve bu kentin kurulumu öncesi çalışmalarımız sonuçlanma aşamasına geldi. İSO Yaşam Kenti'nin kurulacağı şehir ve arazi konusunda ilgili makamlarla en üst seviyede görüşmelerimiz en kısa sürede sonuçlandırılmak üzere devam ediyor. Bu yaşam kentinin kurulmasına sadece üyelerimiz değil, yurtiçi ve yurtdışındaki dostlarımızın da katkıda bulunabileceklerini söylemek istiyorum.”

KAPAK

ADİYAMAN ATSO BAŞKANI VEFAT ETTİ

Adiyaman, depremin etkilerinin en ağır hissedildiği şehirlerden bir diğeri oldu. Yaşanan felaket boyutundaki depremde Adiyaman Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı (ATSO) İrfan Torunoğlu ve eşi Nebahat Torunoğlu da yaşamını yitirenler arasında yer aldı. Yine Adiyaman Milletvekili Yakup Taş, Belediye Başkan Yardımcısı Şerif Ayaz gibi şehrin ileri gelen isimleri vefat etti.

Sanayi işletmelerinin büyük bir çoğunluğu il merkezinde yer alan Adiyaman, uzun yıllar ağırlıklı olarak tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahipti. Yatırımda altıncı bölge olan Adiyaman son yıllarda başta tekstil ve gıda olmak üzere mermer, mutfak araçları gibi alanlarda yapılan yatırımlarla sanayi tarafında önemli bir atağa kalktı.

“İNSAN KAYNAĞI SORUNU VAR”

Adiyaman OSB Yönetim Kurulu Başkanı Abdulkadir Çelenk, yaşanan deprem felaketi sonrasında şehrin büyük çehre tahribata uğrağını ifade ediyor. 202 işletme ve 22 bin çalışanın olduğu OSB bölgesinde 30 civarında işletmenin kısa vadede üretime geçmesinin mümkün olmadığını söyleyen Başkan Çelenk sözlerine şöyle devam ediyor: “OSB bölgemizde büyük sorunlarımız oluştu. Sadece tesis hasarı kaynaklı değil, insan kaynağı açısından da büyük zorluklarla mücadele ediyoruz. Çalışanlarımızdan ve aile çevresinden vefat edenler bulunuyor. İstihdamımızın önemli bölümü şehri terk etti veya köylere gittiler. Bizim tesisleri tekrar hayata geçirmemiz için acilen çalışanlarımız için prefabrikler kurmamız gerekiyor. Bunun için OSB olarak çalışmalara başladık. İkinci olarak da zarar gören tesislerin ayağa kaldırılması için uzun vadeli düşük faizli kredi olanaklarının sunulması gerekiyor.”

OSB'deki iki üç tesisin yavaş yavaş üretime başladığını söyleyen Çelenk, mart ayı itibarıyla bazı tesislerin daha üretime başlamayı planladığını ifade ediyor.

MAAŞ VE VERGİ DESTEĞİ

Adiyamanlı olan Ev ve Mutfak Eşyaları Sanayicileri ve İhracatçıları Derneği (EVSİD) Başkanı Talha Özger, aynı zamanda Adiyaman Gölbaşı OSB'de de tesisleri olan OMS Paslanmaz Mutfak Araçları şirketinin yönetim kurulu üyesi. Gölbaşı tesisinde 320 çalışanından beşinin deprem felaketinde hayatını kaybettiğini anlatan Özger, tesislerin hızlı bir şekilde çarklarını yeniden çevirmeye başlaması için istihdam ve kredi konusuna dikkat çekiyor. Çalışanlar için OSB'ler ile organize şekilde konteyner kentler kurulması gerektiğini anlatan Özger, vergi ve maaş ödemeleri konusunda da devletten destek beklediklerini sözlerine ekliyor.

GAZİANTEP

TAM KAPASİTE ÜRETİM 1,5 AY SONRA

Depremden görece daha az etkilenen Gaziantep'te Nurdağ'ı ve İslahiye felaketten en çok zararı alan ilçeler oldu. Bölgenin en güçlü ekonomisine sahip olan Gaziantep'te gıda ve ambalaj şirketleri üretime devam ederken tekstil, halı gibi alanlarda ise hassas makinelerin zarar görmesi nedeniyle üretim belli noktalarda durdu. Zorlu Enerji 15 günün ardından bölgeye gaz verildiğini duyururken, OSB'lerde de çarklar yeni yeni dönmeye başladı.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin lokomotifi ve halı, hububat ve tekstil başta olmak üzere birçok sektörde 10,5 milyar dolarlık ihracat imza atan Gaziantep'te 500 bin kişinin istihdam edildiğini aktaran Gaziantep Sanayi Odası Başkanı Adnan Ünverdi, bozulan hassas makineler nedeniyle sanayide 1,5 ay sonra ancak tam kapasiteyle üretime başlanabileceğini söylüyor. Dokuz OSB'nin yer aldığı kentte işletmeler için bir aylık aranın bile çok büyük bir kayıp anlamına geldiğini söyleyen Ünverdi, şöyle konuşuyor: "Deprem insanlarda psikolojik olarak da derin yaralar açtı. 15 gün sonra üretime dönük çalışmaya başladık derken, Hatay'daki depremin ardından işe gelen işçi sayısı yine düştü. Gaziantep her zaman devletinin yanında ve ülke ekonomisine değer katan bir şehir. Felakete birlikte bazı destekler ise şart oldu. Bankalar Birliği ve kamu bankalarının yöneticileriyle bir araya geldik ve istişareler yaptık. KGF'nin daha işler olması, bankalardan hibe ya da düşük faizli kredi destekleriyle işletmelerin yükünü azaltılabilir."

"ÜRETİME DÖNME ÇABASINDAYIZ"

Kentin en önde gelen sanayici gruplarından Sanko Holding'in ise deprem bölgesinde üç ilde tesisleri bulunuyor. Gaziantep'te tekstil, ambalaj, Ytong gaz beton üretim tesisleri ve AVM'si olan grubun Adıyaman'da tekstil, çimento tesisleri, Kahramanmaraş'ta ise çimento tesisi bulunuyor. Fabrikaların çoğunda üretimin başladığını ifade eden Sanko Holding Yönetim Kurulu Başkanı Adil Sani Konukoğlu, bazı fabrikalarda da ise üretimin aşama aşama başlayıp, artacağını söylüyor. Gaziantep'te kapasitelerini yüzde 90'lara kadar çıkardıklarını da dile getiren Konukoğlu, herkesin seferberlik halinde elinden geleni yaptığını belirtiyor. Konukoğlu: "Yapılacak ne varsa onu yerine getirmeye çalışıyoruz. Bu bölge bize çok şey verdi, şimdi biz imkanlarımızı seferber ettik. Bir yandan da üretim faaliyetlerimize dönme çabasındayız" diyor. Bu bölgedeki diğer fabrikalarda da çarkların hızlıca dönmeye başlayacağını vurgulayan Konukoğlu, "Çalışmazsak üretmezsek yeniden kalkınamayız. İnşallah bu bölge desteklerle yeniden ayağa kalkacak. Bunun için herkes gibi biz de elimizden gelen her şeyi yapacağız"

PROF. DR. MUSTAFA ERDİK

"Yanlış uygulama sigortası getirilmeli"

"Mevcut sistemde hesap verebilirliğin kontrolü idari oluyor yani hesap verecek kişiyi görevden alıyorsunuz veya hukuki oluyor mahkemeye veriyorsunuz. Mali sorumluluğu yok bu işin. Bu sorunu çözen ülkeler aynı zamanda "yanlış uygulama sigortası" (Mesleki Sorumluluk Sigortası) uygulaması getiriyor. Yanlış uygulama sigortası,

bugün Türkiye'de tipta kısmen var. Bu tür bir sigortanın proje yapan mühendislere ve inşaatı yapan müteahhitlere uygulanması çok önemli. Bu tür sigortaların mevcudiyetinde inşa edilen binada herhangi bir sorun olduğunda sigorta firması sorumlu tutulur, depremden kaynaklanan hasar sigorta firması tarafından karşılanır. Sonrasında da projeyi yapan mühendislerin veya binayı yapan müteahhitlerin bir daha sigorta yaptırmaya imkânı olmaz; ya primleri çok artar veya doğrudan sigorta yapılmaz. Sigorta firması zaten en başta da mühendis ve müteahhitlerin o güne kadarki işlerini inceler ve sigortayı verip vermeme kararı alır."

UND BAŞKAN YARDIMCISI FATİH ŞENER

"Taşımacılık sektörüne yüzde 15 etkisi olur"

"Gaziantep, Maraş, Hatay, Malatya gibi şehirler depremden etkilenen iller Türkiye'nin ihracatında önemli paya sahip. Bu bölgelerde üretimin etkilenmesinin ihracata olumsuz yansımaları olacaktır. İhracat taşıdığımız için bu süreçten biz de olumsuz etkileniriz. Zaten Avrupa'da talep düşmesi vardı. Normalde Malatya, Maraş, Antep ve Hatay'ın

ihracat performansına bakınca Türkiye'nin aylık ihracatının yüzde 15'i buradan geliyor. Bu ihracat taşımacılığında navlunu da eklersek yüzde 15-20 gerileme demek. Diğer taraftan ithalat taşımacılığı da var. Yüzde 20 ihracat, yüzde 10 ithalatta kayıp olursa yaraların ne zaman sarılabacağına bağlı olarak taşımacılık sektörüne yüzde 15 etkisi olabilir. En hızlı çözüm karayolu taşımacılığı tercih edildi. Önümüzdeki dönemde bu yükün azaltılarak ve farklı modların bir devreye alınması gerekiyor."

TÜSEDAD BAŞKANI **SENCER SOLAKOĞLU**

“Hayvancılıkta kooperatif modeline geçilmeli”

“Hem büyük hem de küçük baş hayvancılığın yapıldığı deprem bölgesinde daha önce 3, 4, 5 hayvanlı ahırlarda hayvancılık faaliyetleri yapılıyordu. Bu da ekonomik değildi. Orta ve uzun vadede yeni bir yapılanma gerekiyor. Artık hayvancılık, 30 – 40 hayvan varlıklı ahırlarda, kooperatifçilik modeliyle çiftçilere bir yüzde verilerek yapılmalı.

Ürünlerini de ulusal ve yerel marketlerde ‘pozitif ayrımcılık’ yapılarak satış desteği verilmeli. Markalaşma çalışmalarında da pazarlama desteği almalı çiftçi. Bu alanda çalışan çifti sayısı zaten azdı ve yaşlıydı. Bu felaketten sonra kalanlar hayvancılık yapmak istemeyebilir. Hem onları hem de geri dönüp hayvancılık yapmak isteyen gençleri teşvik etmek için cazip yeni bir modele geçilmeli. Sadece ahırlarla da iş bitmiyor, kırsalda yaşayan insanların rahat ve mutlu hayat sürecekleri sağlam yapılarda köyler kurulmalı. Bütün bunlar gerçekleşirse bölgenin Ortadoğu’ya et ihracatı da gerçekleşebilir.”

KAGİDER BAŞKANI **EMİNE ERDEM**

“Kadın üreticiler desteklenmeli”

“Deprem bölgelerinde yaşam alanları oluşturulması, kadınların güçlendirilmesi, işsiz kalan kadınların tekrar iş hayatına

dönmesi için psikolojik destek ve eğitim çerçevesinde hayata geçirilecek projeler üstünde çalışıyoruz. O bölgenin toparlanması için oradaki üreticilerin desteklenmesi gerekiyor. Elimizdeki kaynakları doğru bir şekilde kullanarak destek mekanizmaları oluşturacağız. Oradaki kooperatiflerin, kadınların, üreticinin umudunu yeşertmek için kadından almalyız. Bizim bir mottomuz var; Kadından Almalı, Memleket Kazanmalı. Bu mottoyu bölge için mutlaka uygulamalyız. KAGİDER olarak kurduğumuz Ticaretinkadınları.com portalımız var. Kadın girişimcileri, kadın kooperatifleri güçlendirecek bir portal. Bu tedarik zincirine depremden etkilenen kadınları da dahil etmeliyiz ki kalkınmayı hep birlikte sağlayabilelim. Özellikle kadınları tekrar ayağa kaldırmak ve iş hayatına dahil etmek için hepimiz üzerimize düşeni yapmalıyız.”

KAPAK

diye konuşuyor.

Gaziantep Genç İş İnsanları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Cihan Koçer ise bir an önce tüm yapıların deprem gerçeğine uygun bir şekilde inşa edilmesi ve yeniden ele alınması gerektiği ve riskli yapıların dönüştürme çalışmalarına hız verilmesi gerektiğini söylüyor. Gaziantep’in bir sanayi ve ekonomi şehri olduğunu kaydeden Koçer, sanayinin en yakın zamanda ayağa kalkıp, ülke ve bölgenin ekonomisine destek vermeye devam edeceğini anlatıyor.

ADANA

“ENTEĞRE BİR KALKINMA PLANI ŞART”

Depremden etkilenen iller arasında yer alan Adana’da 13 bina yıkıldı ve 418 kişi hayatını kaybetti. Yanı sıra 23 bina ağır, 120 bina orta hasarlı olarak tespit edildi. Adana’da bölgesinde bulunan organize sanayi bölgelerinde ve sanayi sitelerinde bulunan şirketler depremde büyük bir darbe almadı. 2022’yi yüzde 20,76 artış ile 3 milyar 8 milyon dolar ihracatla kapatan Adana’da pek çok sanayici ilk günden itibaren fabrikalarının kapılarını açarak depremde mağdur olan vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştı. Bölgenin 2022 yılında yaklaşık 20, 8 milyar dolardan fazla ihracat gerçekleştirdiğine dikkat çeken Adana Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Kıvanç, “Bu bağlamda işin ekonomik boyutuna baktığımızda ülkemizin önemli bir üretim bölgesi. Üretim kaybının ne kadar büyüklükte olacağı ve bu kaybın ne kadar süreceği bilinmediği için net etkiyi tahmin etmek mümkün değil. Bölgenin yeniden yapılanması ve insan kaynağı açısından nasıl bir tablo oluşacağı enkaz kaldırma ve hasar tespit çalışmaları akabinde belli olacak” diyor.

Kıvanç, Türkiye Bankalar Birliği’nin (TBB) kredileri depremden en ağır etkilenen illerde altı ay faizsiz ertelenmesinin, deprem bölgesindeki vergi yükümlülüklerinin 31 Temmuz 2023 tarihine ertelenmesi ve SGK deprem bölgelerinde prim borçlarını ertelemesi kararlarını olumlu karşıyor. Diğer taraftan bu şehirlerdeki firmalar ile iş yapan bu bölgede olmayan birçok firma olduğunu söyleyen Kıvanç, “Bu şirketleri göz ardı etmemek gerekiyor. Bunun dışında merkezi afet bölgesinin dışında ama üretimi afet bölgelerinde olan firmalar var. Bu firmalarında unutulmaması lazım” diyor. Kıvanç, bölgede entegre bir kalkınma planı uygulanmasıyla bu ekonomik kaybı kısa sürede telafi edileceğini söylüyor.

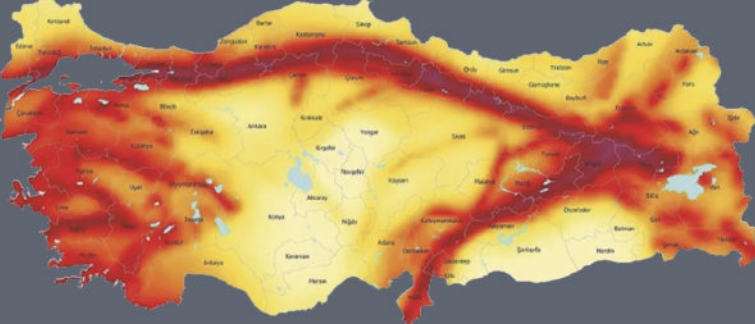
MALATYA

İLDEKİ HASAR DURUMU

Malatya, Kahramanmaraş merkezli depremlerde yara alan kentlerimizden biri. Malatya’da incelenen bina sayısı 20 bin 319, acil yıkılacak, ağır hasarlı, yıkık bina sayısı ise 5 bin

Dört adımda hasar nasıl azaltılır?

1 Deprem riskini belirleme - Her bölgenin jeolojisinin ayrıntılı olarak incelenmesi.

2 Mevcut deprem riskini artırmama - Bundan sonra yapılacak her yapının deprem şartnamesine uygun olarak yapılması

3 Mevcut deprem riskini azaltma - Gerekli deprem performansını sağlayamayan yapıların tespit edilmesi ve güçlendirilmesi

4 Deprem riskini yabancı piyasalara transfer etme - Deprem sigortası uygulaması.

578 oldu. Merkez ilçelerden sonra Malatya'nın Doğanşehir ilçesi depremde en çok yıkıma uğrayan ilçesi olarak belirlendi. Buna göre ilçede 4 bin 876 bina incelendi, 2 bin 126 bina acil yıkılacak, ağır hasarlı, yıkık bina olarak kaydedildi. Malatya'nın Arapgir, Arguvan, Darende, Doğanşol, Hekimhan, Kale, Kuluncak, Pütürge ilçelerinde ise acil yıkılacak, ağır hasarlı, yıkık bina bulunmuyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ile AFAD ekipleri, mahalle muhtarıyla birlikte Yeşilyurt ilçesi Koyunoğlu Mahallesi'nde 30 yapıda hasar tespitinde bulundu. Ekiplerin kent genelindeki çalışmaları sürüyor.

200 BİN KİŞİ MALATYA'YI TERK ETTİ

Malatya Valiliği, deremden sonra 14 Şubat akşamına kadar MAŞTİ'den otobüslerle yaklaşık 27 bin 200 bin kişinin, Malatya Havalimanı'ndan 24 bin 115 kişinin ve trenle 34 bin 889 olmak üzere biletli gidenlerin sayısının 86 bin 204 olduğunu açıkladı. Özel ve diğer araçlarla ayrılanların sayısı da eklendiğinde en az 200 bin kişinin Malatya'yı terk ettiği tahmin ediliyor. İlk depremde 150 bina çöken Malatya'da insanların evlerinden çıkmış olması ikinci depremde kentte yaklaşık 5 bin binanın çökmesine karşın vefat sayısının az olmasını sağlamış.

BİLANÇO NETLEŞMEDİ

Malatyalı İşadamları Derneği (MİAD) Başkanı Yunus Akdaş, Malatya'da şu anda ilk önceliklerinin evleri yıkılan insanları hayatlarını devam ettirebilmeleri için konteyner evler yapılması olduğunu söylüyor.

Yaklaşık 20 bin konteyner eve ihtiyaç duyduklarını belirten Akdaş, bunun 10 bininin MİAD üyelerince yapılacağını geri kalanı için desteğe ihtiyaç olduğunu vurguluyor.

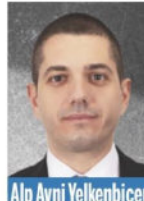
Kentte esnafın dükkanlarının bir kısmının çöktüğünü

anlatan Akdaş, kentte can güvenliği nedeniyle birçok yere girmenin yasak olduğunu, felaketin tam bilançosunun bir ay içinde netleşebileceğini söylüyor.

Deprem öncesinde Malatya'da üçüncü OSB'yi inşa ettiklerini hatırlatan Akdaş, şu bilgileri veriyor: "Şu anda tesislerdeki zararın boyutu belli değil. Önceliğimiz insanların can güvenliğini sağlayıp barınma ihtiyaçlarını gidermek. Kentimizden 200 bin kişi deprem korkusu ve barınma sorunu nedeniyle göç etti. Bu rakam daha da artar mı bilemiyoruz. Siyasetin üstünde davranış biçimini halk gösteriyor, bunu herkesin yapması lazım. Bugün önce kentlerimizi hareketlendirip yaralar sarılsın. İnsanlarımızın yaralarını sardıktan sonra sanayinin çarklarının dönmesi lazım. Şu anda açılan fabrikalardan 100 kişinin çalıştığı fabrikaya 40 çalışan geliyor. 20 kişilik tesise üç çalışan gelmiş. Giden insanları kentimize nasıl geri getiririz bilemiyorum."

Adnan Ünverdi

Alp Avni Yelkenbiçer

Zeki Kıvanç

KİLİS YARALARA OSB FORMÜLÜ

Deprem felaketinden etkilenen 11 ilden biri olan Kilis, çevre illere göre daha az hasar aldı. İlde 13 kişi hayatını kaybederken, bir bina tamamen yıkıldı. 147 bin 919 kişinin yaşadığı Kilis, Bakanlar Kurulu'nun çıkardığı 550 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1995 yılında il statüsüne kavuştu ve Türkiye'nin 79'uncu ili oldu. Kişi başına 29 bin 69 TL GSYH'sı olan Kilis'in 2021 yılında büyümeye katkısı ise yüzde 0,01 oldu. Tarımsal ve hayvansal kaynak potansiyeliyle öne çıkan Kilis'te zeytin, üzüm ve buğday ürünleri önemli bir yer tutuyor. Bölgede Kilis OSB ve yeni kurulan Polateli - Şahinbey Tekstil OSB bulunuyor. Bu OSB'lerin de herhangi bir hasar almadığı ifade ediliyor. Bölgenin önde gelen ekonomi alanındaki kanaat önderleriyle konuştuğu-

PERYÖN BAŞKANI **BUKET ÇELEBİÖVEN**

“İş gücü açığının giderilmesi gerekiyor”

“Kurumlara ve insan kaynakları birimlerine bu dönemde nasıl bir İK politikası izlemeleri, kriz yönetimi, çalışanlarına travmayla baş edilmek için nasıl destekler sunmaları gerektiği konusunda yol gösterici olmak üzere çalışmalar yürütüyoruz. Eğitim ve dayanışma, deneyim ve bilgi paylaşma amacıyla ücretsiz webinarlar ve eğitim programları

düzenlemeye başlıyoruz. İstihdamın ve işin sürekliliğini sağlamak, göç eden çalışanların istihdam edilmesini ve afet bölgesinde oluşan iş gücü açığının giderilmesini desteklemek için yürütülecek çalışmalar gerçekleştireceğiz. Bölgedeki iyileşmenin desteklenmesi için diğer STK'lar ile iş birliği içinde, ortak projeler hayata geçireceğiz. Kurumlara, İK profesyonellerine, gençlere destek olmak üzere kalıcı projeler yaratma peşindeyiz. O bölgedeki tüm şirketleri ve İK profesyonellerini yapılan çalışmalara dahil olmak üzere bizimle temasa geçmeye davet ediyorum.”

TARIM HUKUKU DERNEĞİ BAŞKANI **ARSİN DEMİR**

“Çiftçinin toprağına sahip çıkması sağlanmalı”

“Yüzbinlerce vatandaşımız deprem bölgesinden uzaklaşarak çevre illere veya büyükşehirlere göç etmek zorunda kaldı. Depremin vurduğu on ilimiz önemli tarım ürünlerinin yetiştirildiği illerimiz olup ülkemizin yaklaşık yüzde 13'lük tarım potansiyeli o bölgededir. Ancak deprem nedeniyle çiftçiler, üreticilerimiz yaşadıkları endişeler

nedeniyle bölgeyi terk etme eğilimindedir. Bu bölgelerde bulunan köylerde veya kırsal mahallelerde yaşayan çiftçilerimizin, bölgeden ayrılması, ülke ekonomisine ve yerelde gıda arzına ve güvenliğine olumsuz etkisi olacaktır. Çiftçinin, yöresinden ve tarımsal üretimden uzaklaşmaması için bölgeye özgü teşvik, hibe, alım garantisi gibi yöntemlerin genişletilmesi ve destek rakamlarının artırılması, üretimin aksamaması sağlanmalıdır. Bu desteklemelerde çiftçi kayıt sistemine (ÇKS) kayıtlı olma şartı aranmamalıdır”

KAPAK

muzda ortak fikir, bölge insanı için hızla yeniden yerleşim yerlerinin inşa edilmesi.

Kilis Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı Şevket Memiler, “Barınma yerleri iyileştirilir yaşam alanı içerisinde katılırsa bölge bir şekilde düzelir. Yeni yaşam alanlarının açılması lazım. Kişi başına verilen 10 bin TL desteğin öncelikle olarak asil ihtiyaç sahiplerine verilmesi gerekiyor” diyor.

Kilis Ticaret Odası Eski Başkanı Mehmet Erdal Öndeş ise Kilis'in çevre illere göre daha az etkilenmesi nedeniyle özellikle İslahiye ve Kırkhan bölgelerinden ile yoğun bir göç olduğuna dikkat çekiyor. Bölgede depremde etkilenen vatandaşların özellikle Kilis'teki köylere gelerek akrabalarının yanına yerleştiğini söyleyen Öndeş, “Kimse yaşadığı şehir terk etmek istemiyor. İnsanların evleri ve iş yerleri gitmiş. Bu bölgenin zamana ihtiyacı var. Zaman içerisinde döneceklerdir” diyor. Kilis'te yeni kurulan Polateli - Şahinbey Tekstil OSB'nin hazine arazisinin de içine katılmasıyla birlikte 50 bin dönüme çıkabileceğine işaret eden Öndeş, “Bu OSB'ye İslahiye'de depremde etkilenen sanayicilerin bir kısmı getirilebilir. Teşvik olarak altıncı bölgede yer alıyorduz. Bu teşviklerden de yararlanabilirler” diye konuşuyor.

ŞANLIURFA

TİCARİ FAALİYETLER BAŞLADI

Depremde etkilenen illerden olan 2 milyon 170 bin 110 nüfuslu Şanlıurfa'nın 13 ilçesi bulunuyor. Kentte deprem nedeniyle 179 kişi hayatını kaybetti. Burada 20 bina yıkıldı ve hasarlı binaların yüzde 75'i merkezde bulunuyordu.

Yüzölçümüne göre Türkiye'nin en büyük yedinci ili olan şehrin ekonomik faaliyetleri başta tarım olmak üzere hayvancılık, turizm ve sanayi ürünleri üzerine yoğunlaşıyor. İlde Organize Sanayi Bölgeleri'nin de gelişmesiyle çok sayıda fabrika kuruldu. Başta tekstil fabrikaları olmak üzere çirçir fabrikaları, ayakkabı üretim fabrikaları, deterjan fabrikaları, iplik fabrikaları, cam fabrikası, plastik fabrikası, tarımsal olarak da fıstık fabrikaları, salça fabrikaları ve zeytinyağı fabrikaları bulunuyor.

Depremde diğer illere göre daha az hasara sahip Şanlıurfa'da sanayi tesisleri normalleşme süreciyle birlikte yavaş yavaş üretime kaldıkları yerden devam ediyor. 13 Şubat Pazartesi itibarıyla yapılan tespitlerde hasarı olmayan esnafın yaklaşık yüzde 60'ı ticari faaliyetlerine başladı. Kalan yüzde 40'lık kesim ise tedbir amaçlı faaliyetlerini durdurmuş durumda.

İlde Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası (ŞUTSO) tüccar ve sanayicilerin mevcut hasar durumlarının tespitine yönelik Valilik koordinasyonunda bir çalışma başlatarak Ticaret Komisyonu'nu kuruldu. 29 meslek komite başkanı sektörlerindeki durum tespiti konusunda çalışma yürütüyor.

İlin mevcut ekonomik kalkınması için çalışmalara başladıklarını söyleyen ŞUTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yetim, şu anda bin 100 üyelerinin faaliyetlerinin etkilendiğini tespit çalışmalarının devam ettiğini kaydediyor.

Mehmet Yetim, "Şu anda sanayi bölgelerinde ve sanayi tesislerimizde çok sorun yok. Üretim kısmı olarak yürütülüyor. Ayakkabı, tekstil, elektronik eşya, tarımda yağ pamuk işleme sistemi üretimi Şanlıurfa'da önemli sektörler. 2 bin üretici sanayici var. Bunların 700-750'si ihracata yönelik şirket" diyor.

"İNSAN KAYNAĞI DESTEĞİ OLABİLİR"

Deprem bölgelerinden gelecek yatırımcı ve üreticilere alan sağlanması adına Şanlıurfa OSB'nin ilave alanının acilen imar çalışmalarının yapılması için harekete geçtiklerini söyleyen Mehmet Yetim, kurulacak ŞUTSO OSB'nin altyapı çalışmalarının hızlanması ve onayının alınması için de girişime başladıklarını kaydediyor. Ayrıca Akçakale sınır kapısının ticari faaliyetlere açılması için de girişimler yapılıyor.

Turizm açısından da önemli olan ilde turizm destinasyonlarında olumsuz bir durum yaşanmadığı, Göbeklitepe, Harran ve Balıklıgöl gibi tarihi yerlerde ve otellerde hasar olmadığı ifade ediliyor. 2022 yıllık gecelemeden 1 milyonu geçtiği Şanlıurfa'da turizm açısından şu an için sorun yok gibi gözüküyor ancak normalde nisan ayında başlayacak turizm sezonun daha sonraki aylara kayması bekleniyor.

Adıyaman ve ilçelerinden göç dalgası geldiğini ifade eden Yetim, "Burada insan kaynağı da oluşacaktır, üretime katılacaktır. Kalifiye eleman yetiştirme projemiz vardı. Özellikle OSB'de insan kaynağı için bu konuda destek verilecek. Göç dalgasıyla gelen depremzedelerden de buradaki insan kaynağına destek olabilir" diyor.

DIYARBAKIR

"YIKILAN FABRİKA OLMADI"

Bölgenin büyük kentlerinden olan Diyarbakır'da ise toplam 45 bin 149 binada 373 bin 947 bağımsız birimde hasar tespit çalışması yapıldı. Büyükşehir Belediyesi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonu kent merkezinde Sur, Yenişehir ve Bağlar ilçelerinde ilk etapta

20 Şubat itibarıyla 35 yapının yıkımına karar verildi. Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Kaya, kentte yıkılan fabrika olmadığını söylüyor. Kaya, "Sadece ağır hasarlı veya yıkılacak olan binaların altındaki işyerlerimiz var. OSB'lerimizde ya da büyük işletmelerimizde sorun yok" diyor. Gerek ticaret odasına gerek esnaf odasına kayıtlı işletmelerde küçük onarımlar gerektiren durumlar olduğunu kaydeden Kaya, şunları anlatıyor: "Bir hafta tamamen hem işçinin gelmemesi hem de depremin yarattığı psikolojik nedenlerden dolayı tamamen durduk. Sivil koordinasyon ekibinin hem valilik hem de AFAD ile iş birliği sağlanmasıyla işletmeler faaliyetlerine başladı. Şu anda ise bürokratik ve fiziki anlamda üretilen ihraç edilmesi ve piyasaya sunulması ile ilgili sorunlar devam ediyor. İhracatımıza ve bölge dışı satışımıza önemli oranda yansıtacak.

Rakamsal bir şey söylemek için erken. Bu ayın tamamlanması ve geçen yılın aynı dönemi ve bir önceki ay rakamları ile ortaya çıkacaktır."

"YÜZDE 20 İŞ GÜCÜ KAYBI VAR"

Kentte faaliyete geçen işletmelerde yüzde 20 iş gücü kaybı olduğuna da işaret eden Mehmet Kaya, "Deprem nedeni ile oluşan korku ve göçten kaynaklı. Bunların aşılması gerekiyor. Ayrıca mal tedariki sorunu var. Çeşitli destekler ile bunlar hızla çözülebilir. İş-Kur bölgede yaşanacak iş gücü göçünün önüne geçebilir. Bir diğeri ise işletmelere faizsiz kredi desteği sağlanması gerekiyor" diyor.

Kahramanmaraş merkezli depremlerin yıkıma yol açtığı 10 şehirden biri de Osmaniye oldu. En az bin kişinin yaşamını yitirdiği, 2 bin 600'dan fazla yaralının olduğu tahmin edilen Osmaniye'de; depremzedeler için 22 noktada toplu yaşam alanı oluşturuldu. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ekiplerince 22 Şubat'a kadar kontrolü yapılan 60 bin 501 binadan 3 bin 311'i ağır hasarlı tespit edilirken, 352 bina ile ilgili acil yıkım kararı verildi. Yasal incelemelerin tamamlanmasının ardından kentte ağır hasarlı binaların yıkımına başlandı.

11 İLİN İHRACAT PERFORMANSI

Şehir	İhracat (Yüzmilyon TL)	Toplam ihracattaki payı (%)
Adana	3,1	3,01
Adıyaman	0,1	0,1
Diyarbakır	0,3	0,29
Elazığ	0,4	0,35
Gaziantep	10,5	4,4
Hatay	3,6	3,56
Kahramanmaraş	1,5	1,46
Kilis	0,1	0,1
Malatya	0,5	0,46
Osmaniye	0,4	0,37
Şanlıurfa	0,3	0,26
Toplam	20,8	14,36

Kaynak: TİM-2022
Not: Şehirler alfabetik sıralanmıştır.

Mehmet Yetim

Yunus Akdaş

OSMANİYE

"VERGİ ORANLARI DÜŞÜRÜLMELİ"

Osmaniye'nin ve kent ekonomisinin depremden yoğun şekilde etkilendiğini kaydeden Osma-

YENİBİRİS.COM CMO'SU **BEDRİYE UĞUR ÖZMEN** “Bölge istihdamına katkıda bulunacağız”

“Bölgede deprem öncesinde üretim, tekstil, tarım alanında iş ilanları bulunuyordu. Deprem sonrası firmaların yeniden ayağa kalkma süreci sonrasında ihtiyaçları çok daha geniş alanlarda olacaktır. Amacımız bölgede yaşamın yeniden kurulabilmesi ve şu an farklı illere gitmiş ama memleketine geri dönmek

isteyen kişiler için bölgede istihdam sağlayabilmek. Saha çalışmalarımızda da bu amacı ön planda tutarak bölge istihdamına katkıda bulunacağız. Anlık ihtiyaç dışında biliyoruz ki bölge vatandaşlarımız ve işverenlerimiz için uzun soluklu destek ihtiyacı olacak. Bu kapsamda hedefimiz bölgede 100 bin istihdamı koordine etmek. Bu kapsamda yapacağımız çalışmaları direkt sahadaki durumu inceleyerek ve doğru yönlendirmeleri yaparak gerçekleştireceğiz.”

UTİKAD BAŞKANI **AYŞEM ULUSOY**

“Afet Lojistiği Koordinasyon Kurulu oluşturulmalı”

“Gelecekte benzer bir durumla karşılaşılması halinde etkin ve hızlı hareket kabiliyeti için Afet Lojistiği Koordinasyon Kurulu'nun kurulmasının hayati önem taşıdığını düşünüyoruz. Dernek olarak hem pandemi döneminde hem de yaşadığımız büyük afetle önemli acı şekilde anlaşılan lojistik akışın kesintisiz devamlılığı en önemli

unsurların başında geliyor. Gelecek dönemde dernek olarak çalışmalarımızı bu kapsamda ele almayı planlıyoruz ve Afet Lojistiği Koordinasyon Kurulu'nun kurulması için UTİKAD olarak çalışmalara başladık. Ortak akıl ve iş birlikleriyle sektörümüzün bilgi, birikim ve deneyimlerini ülkemizin faydasına olacak bir çerçevede birleştirmeye kararlıyız.”

KAPAK

Mehmet Kaya

Devrim Murat Aksoy

niye Ticaret ve Sanayi Odası (OTSO) Yönetim Kurulu Başkanı Devrim Murat Aksoy; tespiti yapılan 'ağır hasarlı ve yıkık' ticarethane sayısı olarak toplam bin 5 adet işyerinin kullanılmaz hale geldiğini söylüyor. Devletin OHAL kapsamına alarak sağladığı destekler haricinde OTSO olarak Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) konteyner kent kurulması için çalışmalar başlattıkları bilgisini veren Aksoy; kent ekonomisinin toparlanması için devletten acil olarak çözüm bulunmasını talep ettikleri konu başlıklarını ise şöyle sıralıyor: “Binalarımıza bir ya da iki yılda bir denetim yapılması zorunlu hale getirilmeli. OHAL kapsamında verilen

desteklerin haricinde, küçük esnafımıza faizsiz ve iki yıl ödemesiz kredi verilmeli. OSB'de yer alan firmalarımız için enerji fiyatlarının düşürülmesi şart. Osmaniye'de konut yapımının teşvik edilmesi ve konut ihtiyacının karşılanması amacıyla 150 m2'den küçük konutlarda KDV oranının yüzde 18'den yüzde 1'e düşürülmesini talep ediyoruz. Güçlendirme projesi ve performans analizi hizmeti veren mühendislerimizin vergi oranının yüzde 18'den yüzde 1'e düşürülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ayrıca Osmaniye'de deprem dolayısıyla binalarında güçlendirme yapmak isteyen halkımıza, hasar alamayan binalar da dahil, barınma yardımı ve yapılacak işlemler için kredi desteği verilmesini istiyoruz.”

ELAZIĞ

SONRADAN AFET BÖLGESİNE ALINDI

Elazığ ili ise depremden yaklaşık bir hafta sonra, 15 Şubat'ta depremden etkilenmesi bakımından 11'inci il olarak afet bölgesi olarak değerlendirilmeye alındı. 2020'de Sivrice merkezli meydana gelen 6,8 büyüklüğündeki depremden üç yıl geçmesine rağmen halen yapılaşma çalışmaları bitmemişken son depremlerde de bin 30'a yakın binanın ağır hasar aldığı açıklandı. Son depremden binaların yanı sıra bazı kamu binalarının da zarar gördüğü kaydedildi. Elazığ Valiliği, Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle Elazığ'da ikinci bir karara kadar acil yıkılacak ve ağır hasarlı binalara her türlü giriş çıkışların yasaklandığını açıkladı. Elazığ'ın Karakoçan ilçesinde de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü ekiplerince yapılan çalışmada 11 binada 'ağır hasar' tespit edildi. Karakoçan Kaymakamı Abdullah Şahin'in başkanlığında toplanan komisyon, binaların tahliyesine karar verdi. Kalacak yeri olmayan ev sahipleri, kaymakamlık tarafından yurt ve pansiyonlara yerleştirildi.

Sektörler fiyat sabitliyor konteynerci ne tutturursa

Deprem felaketi sonrası yaralar sarılmaya çalışılırken bir yandan da depremezederler için kritik önemde olan barınma ihtiyacı için kampanyalar düzenleniyor. **TOBB** ve odalar, **TİM**, **DEİK**, **MÜSİAD** ve birçok şirket konteyner kent kuruyor. Konteyner başına fiyatlar ise farklılaşıyor

RECEP ERÇİN

KONTEYNER fiyatlarına yönelik hafta içinde yayınlanan haberimiz çok ses getirdi. İş dünyası kuruluşlarından bazı isimler arayarak, kendilerinin de bu durumdun rahatsız olduklarını dile getirdiler. Örneğin bir ihracatçı birliğinde denetim kurulu üyesi olan iş insanı sunları yazdı: "Bir firma var (ismi bizde saklı) ilk sorduğumuzda 45 bin lira dediler. Şimdi 70 bin lira." Ürüne baktığımızda tek odalı boş konteyner. Sadece bir lavabo ve klozet var. Bu yüzden bazı demekler ve şirketler konteyner yardımlarını tanıdık firmalar yoluyla uygun fiyatlı yapmaya çalışıyorlar.

İş dünyası temsilcilerinin edindiğimiz bilgilere göre içi döşeli yani klozeti, küçük mutfak ve bir de içinde de küçük koltuk bulunan konteyner ev için 100 bin lira isteniyor. Her firmanın farklı fiyat çekmesinden de şikayetler var.

KONTEYNERLER, OSB'LERİN YANINA KONUMLANACAK

İş dünyası çatı kuruluşlarının başlattığı konteyner kent kampanyalarında birim başı fiyat ise değişiyor. Örneğin **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** "İSO Yaşam Kenti" için bir konteyner bedeli 90 bin lira. Bir konteynerde 21 m², 2 oda, banyo ve küçük mutfak ünitesi yer alacak. İSO geçen haftaya kadar 708 konteynerlik tutarı toplamıştı. Fakat edindiğimiz bilgilere göre konteyner tedarikçilerinde sıkıntılar var.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) konteyner kampanyasında bedel 70 bin lira + KDV. Bu fiyata beyaz eşya ve mobilya dahil değil. Her biri 30m² büyüklüğe sahip olacak. Konuya ilişkin cuma günü yazılı bir açıklama yapan TİM Başkanı Mustafa Gültepe, "21 metrekarelik konteyner ile 30 metrekare büyüklüğündeki prefabrik konutları elektrik, temiz su ve atıksu altyapısı hazır halde teslim edeceğiz. İlk etapta yaklaşık 5 bin depremezedenin barınacağı konutların yaşam ünitelerini de TİM olarak karşılayacağız. Fabrika ve işletmeleri aktif hale getirip, yurttaşlarımızın kendi bölgelerinde yeniden çalışma hayatına dönme-

lerini sağlamalıyız. Bu hem bölgemiz hem de Türkiye için son derece önemli. İnsanımızın hayatını kolaylaştırmak için konteyner ve prefabrik konutları organize sanayi bölgelerinin yanına konumlandırma planlıyoruz." dedi.

'İZMIRKENT'İN BİLGİSİ YOK

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ise kalıcı konteyner yerine kalıcı konut kampanyası başlattı. **Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO)** Başkanı **Ender Yorgancılar** da yaptığı açıklamada, "Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak İzmir Ticaret Odamız ve işbirliği içinde olduğumuz STKlarımız ile birlikte bölgede 'İzmirkent' isminde bir konteyner kentin kurulması için çalışma başlattık." bilgisini verdi. Ancak odanın sitesinde 'İzmirkent'e ilişkin detaylı bilgi bulamadık. Yorgancılar'ı iki defa aramamıza rağmen "yoğunluk" bahanesi ile bizimle görüşmekten kaçındı. EBSO'nun gerçekten konteyner kent kurup kurmayacağını öğrenemedik. EBSO'nun sitesinin açılış ekranında sadece TOBB'un kampanyası ve İzmir Ticaret Odası öncülüğünde başlatılan "İzmir Yardıma Koşuyor" kampanyalarının duyurusu yer alıyor.

EN DETAYLI SUNUM DEİK'TE

Ankara Sanayi Odası (ASO), "TOBB tarafından başlatılan Türk İş Dünyası Kalıcı Deprem Konutları Yardım Kampanyası çerçevesinde **Ankara Sanayi Odası (ASO)** olarak deprem afeti yaşanan bölgede üyelerimizin de katılımıyla kalıcı konut projesi başlatıyoruz." duyurusu geçti.

ASO ayrıca "Konteyner Yaşam Merkezi" kurmaya başladı. Oda'nın sitesinde şu bilgiler yer aldı: "Her biri 21 metrekarelik konteynerlerin içerisinde 2 oda, 4 yatak, mutfak evyesi ve gereçleri, duş, klozet, lavabo, banyo ve ısıtıcı yer alacak. Yemekhane, çocuklar için oyun parkı, eğitim ve bakım merkezi gibi sosyal bileşenlerin de bulunacağı, 300 konteynerlik yaşam merkezinde elektrik, su, internet ağı gibi hizmetler de sunulacak."

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) yaptığı duyuruda, "DEİK ailesi olarak, Kahramanmaraş Elbistan'da 5 bin kişilik bir yaşam kenti inşa ediyoruz. Kentimiz-

İnşaatçılar TOBB öncülüğünde mutabakata vardı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu**, TOBB Türkiye Çimento ve Çimento Ürünleri Meclisi Başkanı **Fatih Yücelik**, Kimya Sanayi Meclisi Başkanı **Timur Erk**, Madencilik Meclisi Başkanı **İbrahim Halil Kırşan**, Toprak Sanayi Ürünleri Meclisi Başkanı **Kadir Başoğlu**, Seramik ve Refrakter Sanayi Meclisi Başkan Yardımcısı ve Türkiye Seramik Federasyonu Başkanı **Erdem Çenesiz**, İklimlendirme Meclis Üyesi ve İklimlendirme Sanayi İhracatçılar Birliği Başkanı **Mehmet Şanal**, Demir-Demir Dışı Metaller Meclis Üyesi **Ayhan İleri**, İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı **Tayfun Küçüköğlü**, TOBB Yönetim Kurulu üyeleri **Zeki Kıvanç**, **Faik Ya-**

vuz ve **Ömer Zeydan**'ın katılımıyla basın toplantısı düzenledi.

Hisarcıklıoğlu açıklamada, birliğin inşaat malzemeleri üreten sektör meclisi temsilcilerinin hükümetin başlatacağı deprem konutları inşasına katkı vermek istediklerini belirterek, "Bu kapsamda deprem bölgesine yapılacak konutlarda kullanılacak inşaat malzemeleri için fiyat sabitleme taahhüdü veriyorlar." dedi. Buna göre ham madde ve girdi maliyetlerinde artış olmadığı sürece deprem bölgesine yönelik fiyat sabitlemesine gidildi. Depremden etkilenen 11 ilde yapılacak konutlarda kullanılmasa öngörülen inşaat malzemelerinde fiyat artırımlarına noktasında mutabakata varıldı.

de yer alacak bin adet konteyner evimizin her biri 21 m²'lik bir alanda bir evin tüm ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak tasarlandı. Bu kapsamda banyo ve mutfakın yanı sıra yatağından çatal bıçakına, mini buzdolabına kadar A'dan Z'ye aklımıza gelen her detay düşünüldü." denildi. Kampanyada bir konteyner ev için bedel, nakliye dahil 100 bin TL + KDV, bir yaşam kenti konteyneri için ise bedel 135 bin TL + KDV olarak belirlendi. DEİK, araştırdığımız kampanyalar içerisinde sitesinde en detaylı ve şeffaf bilgileri veren kurum olarak öne çıkıyor. DEİK'in kampanyasında konteyner ev için Vekno Yapı Teknolojileri Sanayi Ticaret A.Ş.'nin, Kuveyt Türk Katılım Bankası hesabı verilmiş. Bu bedel 100 bin TL + KDV. 35 bin TL'lik diğer bedel için ise DEİK'in

hesap nosu var. Bu dikkatimizi çeken bir detay oldu.

MÜSİAD Başkanı **Mahmut Asmalı** da yaptığı açıklamada, "Kahramanmaraş Elbistan'da üyelerimizin destekleri ile 8 bin kişi kapasiteli 2 bin adetten oluşan konteyner kent çalışmalarına başladık." bilgisini verdi. MÜSİAD'ın sitesinde yer alan bilgilere göre 21 m², 2 oda, mutfak, banyo ve tuvaleti olan bir konteynerin bedeli 100 bin lira olarak belirlendi.

İGA'nın Hatay'da kurduğu konteyner kenti ise 8 Mart'ta hizmete açılacağı bildirildi. Şirketin halkla ilişkiler ajansına bir konteynerin maliyetini sormamıza rağmen haberin yayıma hazırlanacağı saate kadar tarafımıza bir bilgi iletmedi. İGAnın bölgede 350 konteynerlik kent kuracağı bilgisi açıklamada yer aldı.